

DEBATT

Martine Aurdal
Debatt- og kronikk-ansvarlig

Cornelia Kristiansen

Lars-Christian U. Talseth

KRONIKK: 6000 tegn inkl. mellomrom. **HOVEDINNLEGG:** 3000 tegn inkl. mellomrom. **REPLIKK:** 2000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.

4 av ti nordmenn har tatt opp forbrukslån. Det viser en fersk undersøkelse utført av analyseselskapet YouGov på vegne av Komplett Bank. Blant de som har eller har tatt opp forbrukslån, har pengene oftest blitt brukt på bil, reparerasjoner, interiør og reiser. Kjøp av ny TV er også blant de vanlige grunnene. Syv prosent svarer at forbrukslånet har gått til flatskjerm, melder dinepenger.no.

RETT FRA NETT

«Jeg er kvinne, selv om jeg kanskje ikke følger 'oppskriften' for å være en typisk kvinne», skriver melkebonden Norun Bergheim.

Herlig! Kjenner meg litt igjen, selv om jeg bor midt i byen og ikke har andre dyr enn en hund. Sminke: tja, kanskje én gang i måneden. Shopping: usj, la meg slippe. Interiør: kjedelig. Røffe fjellsko som tåler en trøkk og allværsjakke til lange fjellturer med bikkja: ja takk! Og enda påstår samboeren min at jeg ser slank og sunn og vakker ut. Jaja, det er jo mulig han ikke tør å si annet, men jeg er nå like glad uansett.

A. K. M.

Helt knall artikkel. Det viser fint at det som media vil framstille som den perfekte kvinne er et bilde som ikke stemmer med virkeligheten. Hun snakker om sitt liv som det er, og viser at der er kvinner som er helt seg selv og ikke trenger å streve etter å være som media og moteindustrien vil at vi skal være. Rosablogger er kjedelig, de viser bare den gruppe kvinner som bruker masse penger på å følge medias bilde av kvinner.

Annelie Molin

Kvinner er vel like forskjellige som mennesker generelt, men er ikke mer eller mindre verdt om man er sånn eller sånn. Vi er alle verdensborgere, kvinner som menn, og vår oppgave i livet er ikke å bli lykkelige eller å gjøre andre lykkelige, men å forvalte vår verden på en forsvarlig og bærekraftig måte. Det er i alle fall min mening, selv om det virker som om de fleste ikke tenker lenger enn midt dagen i morgen!

Hilde Herigstad

KUNST: I to år har Civita forsøkt å stemple meg som en «nyttig idiot for et

Civita og ucivita

KRONIKK

Morten Traavik
Kunstner

I NORGE, DENNE tross alt beste av verdener, er et av velferdsdemokratiets få skyggesider alle de altfor mange dårlige alternativene man må velge mellom. Ved forrige stortingsvalg var kvalene for undertegnede større enn noensinne: naive, selvhøytidelige godfjotter til sentrum-venstre eller uvitende, paranoid fjøsnisser til sentrum-høyre?

Av ren desperasjon endte jeg derfor med å proteststemme Senterpartiet. Av de (ganske få) alternativene som er verre, er nemlig å ikke stemme. Den som ikke gidder å ofre en liten time av sin egen grunnlovsfestede frihet, betalt for av generasjoners kamp og oppofrelser, til å medbestemme hvilket samfunn vi skal lage sammen, burde fratras statsborgerskapet og settes på første fly til Saudi-Arabia.

OM VI I DAGENS stadig mer sosialt fragmenterte norske samfunn fortsatt skal kunne enes om ett forbannet ansvar som borger, som *civitas*, så la det være ikke bare retten, men plikten til å stemme. I verden rundt oss fødes tusenvis hver eneste dag inn i samfunn og systemer der retten til medbestemmelse i beste fall kun er ord på papir.

SOM FOR eksempel i Nord-Korea. Et ikke helt tilfeldig valgt eksempel på bakgrunn av den heftige debatten rundt konsertforestillingen «Kardemomyang» som jeg iscenesatte i Bergen under årets Festspill.

Forestillingen gjør blant annet bruk av sanger og illustrasjoner fra Thorbjørn Egners udødelige klassiker «Folk og røvere i Kardemomme By», fremført med imponerende virtuositet av unge nord-koreanske musikkelever mellom 11 og 15 år fra Kum Song Middle School i hovedstaden Pyongyang, som ikke bare har oversatt sangtekstene til

koreansk men også parallelt øvd dem inn utenat på norsk (!).

SLIK DEN KJENTE filosofen og teoretikeren Slavoj Zizek har beskrevet kunstneriske uttrykk som nærmer seg den totalitære estetikken, så utfordrer og potensielt undergraver også «Kardemomyang» både nasjonale og politiske symboler. Ikke gjennom å stille seg utenfor dem og kritisere dem, men gjennom å være dem og fylle dem med nye og flere meningslag i tillegg til det opprinnelige.

Blant de mange positive og innsiktsfulle anmeldelsene av forestillingen finner vi kulturredaktøren i det høyreliberale samfunnsstidskriftet *Minerva*, som kaller Kardemomyang «det mest fascinerende jeg har sett på lenge» og konkluderer med at «Det er lenge siden noe har klart å få meg til å føle både glede, vantro, vemmelse og usikkerhet på samme tid» (23.05.). Nettopp og bravo - det ene utelukker ikke det andre! *Minerva* deler både ideologisk landskap og fysiske kontorlokaler med sin egen tante Sofie, den «liberale tankesmien» Civita.

SISTNEVNT HAR med all mulig tydelighet demonstrert at plasset til flere parallelle tanker i hodet også hos liberalere blir mindre med fremskreden alder. Så mye tid, energi og etter hvert også penger har Civita brukt på sitt flerårige korstog at smien har satt opp et eget nettarkiv kalt «Traavik, kunst og Nord-Korea» (på *civita.no*), med lenker og pekere til (foreløpig) sammenlagt elleve lange og sterkt kritiske kronikker og debattinnlegg fra september 2012 til dags dato. Selvsagt er det gledelig at den samfunnsengasjerte kunsten fortsatt kan skape engasjement, diskusjon og refleksjon.

Og her har landets etter sigende ledende tankesmie, med tette ideologiske bånd til sittende regjering, satt sin egne historiker, eller historiesmed om man vil, nærmest i fulltidsstilling som antipropagandist for en serie kunstprosjekter. Skal man ta i tillegg medregne energien Civitas Bård Larsen og Fa-

cebook-Høgre-vennene hans har brukt på Traavik og Nord-Korea (men ikke så mye på kunst, dessverre), der karakteristikker som for eksempel «rasshøl» henger løst, må aktiviteten snart begynne å regnes i årsverk.

ALLEREDE I FØRSTE debattinnlegg (11.09.12) slås det fast at kunstneren Traavik «trives i et landskap fullt på høyde med Hitlers Nürnberg-møter». I neste avsnitt spørres det retorisk: «Kunne Traavik gjort det samme i Hitler-Tyskland?». Litt senere i samme innlegg anklages jeg beviselig feilaktig for å benekte at fangeleire eksisterer i, med Civitas ord, «det nærmeste vi har kommet nasjonal-socialisme siden det Tredje Riket».

GANG SÅ DETTE med elleve, spre det over to år, fremsatt av kredible opinionsdannere i den norske offentligheten og i stadig mer gjørmete spor: Jeg lar meg bli «vartet opp som en VIP blant regimets utkommanderte klakører» (25.10.12), «latterliggjør overlevendes beretninger fra (konsentrasjons)leirene» (11.02.14), og er en «nyttig idiot for et skrekkregime», en formulering skribenten er så fornøyd med at den gjentas allerede i neste avsnitt (19.02.14).

MIN MENTALE sunnhet har også blitt trukket i tvil, og mine motiver forsøkt mistenkeliggjort gjennom løst fremkastede påstander som jeg lett kan motbevise. Det er imidlertid ikke lett, all den stund Civita nekter å møte meg i mer nyanserte diskusjonsfora enn fem minutter på lufta. De har også konsekvent nektet å se en eneste av forestillingene de kritiserer, selv etter personlig invitasjon fra Festspilldirektøren.

Nå mener jeg, og har alltid ment, at den som vil være med på leken gjennom virksomhet som griper inn i det offentlige ordskiftet, får være forberedt på å smake steken. Diskusjonene Civita både frivillig og ufrivillig har medvirket til er viktige og verdifulle for vår frihet. Det er tonen og virkemidlene som er problematiske.

IKKE MINST når Civita bidrar til å

BLIR MISTRODD: Morten Traavik har i pågår til 4. juni.

piske opp stemninger som resulterer i at maskerte figurer i finlandshette og med truende oppførsel sprer anti-Traavik/Nord-Koreapamfletter på gaten, slik det skjedde i Bergen sentrum bare timer før premieren på «Kardemomyang» i forrige uke. Hva og hvem som sto bak vet ingen, siden vedkommen-